

TEJÁGAZATI TENDENCIÁK ÉS KILÁTÁSOK

II. TEJÁGAZATI KONFERENCIA

Az elmúlt évben első ízben megrendezett Tejágazati Konferencián az Európai Unió piacsabályozási elemeinek változása került bemutatásra az új, akkor még tervezetben lévő, a szakmaközi szervezetekről és az agrárpiacon szabályozás egyes kérdéseiről szóló törvény vonatkozó részeinek ismertetésével, más országok piacsabályozási gyakorlatán keresztül szemlélítve. Azóta megszületett a törvény, így az idei programunkban a tavalyi évben megfogalmazott gondolatokat fűztük tovább.

Az új szabályozás egy esetleges piaci zavar kezelésére, kivédésére a szervezett piaci szereplőknek ad több jogszabályi lehetőséget, így a termékpálya szervezettségi színvonala kulcskérdés lesz az ágazat fejlődése érdekében. Az új szabályozási elképzelések a terméktanácsoknak, szakmaközi szervezeteknek és termelői csoportoknak eljárási kompetenciát adnak a piaci önszabályozási rendszer kialakítására.

A Tej Terméktanács kiemelt fontosságúnak tartja, hogy a kvótaszabályozás megszűnése utáni időszak piaci hatásainak kezelésére kormányzati és szakmai szinten összehangolt, ütemezett és célirányos felkészülés kezdődjön. Elengedhetetlen továbbá áttekinteni, hogy milyen alapokkal indulunk, milyen háttérrel rendelkezünk. Magyarországon, adottságait tekintve jó helyzetben van, azonban ezek kihasználáshoz nélkülözhetetlen a piaci versenyre való megfelelő felkészülés.

A 2015. után várható piaci zavar során ugyanis kulcskérdés lesz a piaci szervezettség, a termelési hatékonyság, illetve a hazai termékek belföldi keresletének alakulása. Amennyiben ezeket a problémákat sikeresen kezeljük, akkor jó esély van egy ártrendező európai struktúrában kihasználni a konjunkturális hatásokat a magyar tejágazat számára.

Nem lehet ugyanakkor figyelmen kívül hagyni a jelenleg kialakult helyzetet, hiszen a második negyedévben bekövetkezett áresés szinte kilátástalan helyzetet teremtő évszázados aszályal folytatódott, ugyanakkor a továbbiakban várható áremelkedés félé, hogy élelmiszer-árrobbanáshoz vezet.

A jelenlegi helyzet azt is indokolja tehát, hogy nem lehet csak 2015-re fókuszálni! Olyan megoldásokat szükséges kidolgozni, melyek a jelenlegi helyzetet is orvosolni tudják, ugyanakkor beilleszthetők a 2015. után várható piaci helyzetre való felkészülési folyamatba is.

A Tej Terméktanács a kialakult helyzethez igazodóan rendezte meg a Konferenciát, ahol a – következő néhány oldalon bemutatott – előadásokon keresztül a tematikus problémákat kifejtve igyekeztünk bemutatni a tejpiacon helyzetet, a tendenciákat és kilátásokat, mind hazai, mind nemzetközi viszonylatban.

Istvánfalvi Miklós elnök
Tej Szakmaközi Szervezet és Terméktanács

Dr. Feldman Zsolt, a Vidékfejlesztési Minisztérium helyettes államtitkára *„A szakmaközi szervezetekről szóló törvény ismertetése és tejágazati aktualitásai”* című előadásában bemutatta azt a jogszabályi környezetet és hátteret, mely a szakmaközi szervezetek szabályozásáról szóló törvény alapjául szolgál. A szakmaközi szervezetekről és az agrárpiaci szabályozás egyes kérdéseiről szóló törvény egyik kiemelt célja, hogy biztosítsa a hatékony piacsabályozást az egyes ágazatokban.

Elmondta továbbá, összhangban az Európai Unió Közös Agrárpolitikájával Magyarországon is egyre nagyobb hangsúlyt kap az alulról szerveződő, nyitott tagság elvén működő ágazati önszabályozás. Ezt a célkitűzést a szakmaközi szervezetek valósítják meg, melyek egy-egy termékpálya adott országban vagy régióban működő különböző vertikális szinten lévő szereplőit (termelőket, kereskedőket, illetve feldolgozókat) fogják össze.

Martijn Homan, a Holland Királyság budapesti nagykövetségének mezőgazdasági tanácsosa a *„Kitekintés a Nyugat-európai tejpiacra, különös tekintettel a kvótakivezetés várható hatásaira”* című előadásában Hollandia példáján értékelte a jelenlegi tejpiaci helyzetet, illetve a 2015. után várható tejágazati változásokat.

Elmondta továbbá, Hollandiában jelenleg nagyobb a tejtermelés, mint a rendelkezésre álló kvóta, ennek következtében jelentős illetéket (büntetést) kell befizetni a túllépés miatt. A tejkvóta rendszer jelenleg nagyban gátolja az ágazat további fejlődését. Az előadó a 2015. után várható helyzetet több összefüggésben vizsgálta. Az EU tejtermelésének növekedése – Homan úr szerint – 3%-os lesz, eközben a holland tejtermelésben mintegy 20%-os növekedés várható. A további fejlődés gátja Hollandiában a környezetvédelem. Amennyiben ezen problémák megoldódnak, a holland tejszektor igen versenyképes lehet 2015. után is. A tejipar képviselői jelentős tejtermelés növekedést vetítenek elő.

Szabó Márton agrárközgazdász *„A kvótakivezetés várható hatásai Magyarországon”* című előadását a „kvótatörténelem” rövid áttekintésével kezdte. Kiemelte, az eddigi rendszer úgy segítette a „gyengét”, hogy az „erőset” korlátozta. 2015-től a helyzet megváltozik. A kvótát túllépő, vagy elérő országok várhatóan tovább növelik termelésüket, ráadásul ehhez természeti és gazdasági adottságaik is kiemelkedőek.

Az előadó elmondta, a közepesen versenyképes területeken – közéjük számít hazánk is – egyrészt egy fokozott régiós versenyre, másrészt országokon belül a termelők differenciálódására lehet számítani. Erős és hatékony marketing, specializálódó feldolgozóipar, az alapanyag-termelésben a költség-hatékonyság érdemi javítása nélkül a differenciálódás vesztesei közé lehet kerülni.

Lukács László, a Tej Szakmaközi Szervezet és Terméktanács ügyvezető igazgatója *„A Tej Terméktanács alapár prognózisának bemutatása”* című előadásában ismertetésre kerültek a gyors és meredek árváltozások által gerjesztett, hektikus piaci viszonyok negatív hatásai, egyebek mellett a likviditási, valamint a működési hitelfinanszírozási problémák, továbbá a nagy mennyiségű átszerződések, melyek rontják a tartós és korrekt üzleti kapcsolatok kialakulásának esélyét.

Az ügyvezető igazgató elmondta, hogy a Tej Terméktanács Elnöksége 2011 decemberében döntött úgy, hogy indokoltnak és a piaci egyensúly fenntartását elősegítő, hasznos információnak tartja a piacelemzés révén tett, egy évre előre mutató nyerstej felvásárlási ár prognózisának közzétételét.

Az Elnökség termelői és feldolgozói képviselői – négy hónap alapos és mélyreható munkát követően – 2012 márciusában Önszabályzó (Szakmaközi) Megállapodást kötöttek arról, hogy a 2012. április 1. napjától 2013. március 31. napjáig tartó kvótaévre az alapár éves átlagára vonatkozó prognózist közzéteszik és azt a piaci szereplők figyelmébe ajánlják.

Edward Pussemier, a Vallóniai Holstein Tenyésztők Szövetségének elnöke, illetve a Vallóniai Állattenyésztők Szövetségének titkára a *„Hogyan biztosítható egy családi tejüzem nyeresége 2015. után?”* című előadásában elmondta, hogy a belga tejtermelés a legfrissebb adatok szerint növekszik, jelentősnek mondható viszont a visszaesés a vaj, a sajt és a házi készítésű joghurtok tekintetében. A tejár 2004. és a 2011. évek között – hasonlóan az EU többi tagállamaihoz – jelentősen változott Belgiumban. Az ár mélypontja 2009-ben volt (21 euro cent/liter), másfél évvel korábban az ár viszont 44 euro cent/liter volt.

A 2015. évi kvótakivezetés kapcsán az átlagos farmméret további növekedése, több specializálódott üzem megjelenése és alacsony tejárak állandósulása várható. Mint mondta, a kötelező szerződések bevezetése egyfajta kontroll alá helyezi majd a feldolgozókat. Magántermelőként stratégiai fontosságúnak nevezi a közvetlen értékesítés szerepét, a fogyasztói elvárások nyomán követését, a gazdaságon belüli diverzifikáció fenntartását.

Posztós Zsuzsanna, a Tetra Pak Hungária Zrt. marketing vezetője *„A tejfogyasztási szokások átalakulása, a közvetlen értékesítés szerepe”* című előadása első felében a tejfogyasztás alakulását mutatta be, mind világviszonylatban, mind európai vonatkozásban. Míg előbbi esetében – Ázsiának köszönhetően – a tejfogyasztás növekszik, addig Európában enyhe csökkenés tapasztalható, csakúgy, mint Magyarországon. A piaci részesedést nézve elmondható, az UHT tej 39%-ot, a friss tej kategória 35%-ot, míg a kimért tejek piaca mintegy 26%-ot képvisel. A Tej Terméktanáccsal közösen végzett felmérés eredményeiből kiderül, a közvetlen értékesítés elsősorban a kis gazdaságok számára fontos, a válaszadók 53%-a csak ezt az értékesítési formát választja. A termelők legfőbb motivációját látva megállapítható, hogy a fogyasztói igények kielégítése a legfontosabb szempont a közvetlen értékesítés során, 73%-uk a rendszeres fogyasztói kör miatt választja ezt a formát, jellemzője továbbá, hogy profitábilis és azonnali cash flow-t jelent.

Dr. Koppány György, a Vitafort Első Takarmánygyártó és Forgalmazó Zrt. kutatási-fejlesztési igazgatója *„Agabona- és takarmánypiac tendenciái”* című előadásában elmondta, aggodalomra ad okot, hogy Magyarországon a kukorica esetében az elmúlt évi termés kb. fele várható az idei évben. Az előadó bemutatta a búza, árpa és kukorica 2012. évi árának magyarországi alakulását. Látható volt, hogy az elmúlt hónapokban mind a kukorica, mind a búza ára drasztikus emelkedésnek indult. Csakugyan aggasztóak a 2012. szeptember 4-én rendelkezésre álló magyarországi aratási adatok, a kukorica termésátlaga a felét sem éri el az előző évi átlagnak, és nem sokkal jobb a helyzet a szója esetében sem.

Tekintettel arra, hogy az időjárás megváltoztatására nincs reális eszköz a kezünkben, más kiutat kell keresni. Felértékelődik a melléktermékek szerepe is, azonban azok hasznosítása nem lehet ad-hoc jellegű, azt tudományos megalapozottsággal és gyakorlatias szemlélettel kell kezelni.

Veres Zoltán, a Génbank-Semex Magyarország Kft. ügyvezető igazgatója a *„Genetikai előrehaladás és a tejtermelés hatékonyságának összefüggései”* című előadásában elmondta, hogy cégük egyrészt egy kiváló bikákkal rendelkező mesterséges termékenyítő állomással, másrészt szakszerű szaporítóanyag eladással, párosítási programmal, szaktanácsokkal és információkkal áll a hazai tenyésztők szolgálatában. Az előadásban többek között áttekintésre került a genetikai előrehaladás és a tejtermelés hatékonyságának összefüggése az elmúlt évtized eredményei alapján.

Az előadások utáni programként szerepelt egy beszélgetés, amely a konferencia résztvevői és a meghívott előadók között zajlott, Lukács László a Tej Terméktanács ügyvezető igazgatójának moderálása mellett.

A felmerült kérdések, illetve elhangzott válaszok alapján világosabbá vált, hogy a kvótakivezetés kapcsán fennáll a veszélye annak, hogy az EU tejágazati struktúrája 2015. után átalakul. A versenyképes régiókban – más régiók kárára – akár jelentős tejtermelés-növekedés is elképzelhető.

A Fórumon szereplők tevékeny közreműködése is visszaigazolta, hogy egy eredményes és tartalmas konferencián volt jelen a mintegy 250 résztvevő.

SZERVEZETI HÍREK

A TEJ SZAKMAKÖZI SZERVEZET ÉS TERMÉKTANÁCS KÖZLEMÉNYE

A Tej Szakmaközi Szervezet és Terméktanács Elnöksége a **63/2012. (08.23.) sz. elnökségi határozatában** felhatalmazta a Titkárságot az alábbi Közlemény közzétételére:

„KÖZLEMÉNY

A Tej Szakmaközi Szervezet és Terméktanács Elnöksége megállapítja, hogy a tejvertikumban kilátástalan helyzetet teremtett az ideai aszály. A takarmánybázis hiánya, a takarmányárak beláthatatlan emelkedési folyamata, a felvásárlási árak és a tejtermelői támogatások ideai csökkenésével együtt akkora jövedelemvesztést okoz, amely egy újabb válság képét vetíti előre. Az Euro-árfolyam kiszámíthatatlan változása és a tejtermékek piacán tapasztalható importnyomás a teljes ágazat ellehetetlenüléséhez vezet.

Az uniós, illetve a hazai kormányzati támogatásnak finanszírozási, valamint szabálybeli korlátai miatt tartós és érdemi változást csak a tejágazat versenyképességének javítása, a hazai piaci szereplők belföldi értékesítési lehetőségeinek bővítése jelenthet. Ennek elősegítése érdekében az Elnökség elengedhetetlenül szükségesnek tartja, az állami költségvetés szempontjait, a társadalmi igényeket és a gazdasági szereplők elvárásait szem előtt tartó, differenciált áfa-csökkentés mielőbbi meghirdetését.

Javasoljuk, hogy egyes tejtermék-kategóriába sorolt, az ágazat vezértermékeinek minősülő termékek általános forgalmi adója a kedvezményes, 5%-os adósávba kerüljön átsorolásra.

Kérjük a Kormányt, hogy javaslatunk részleteinek egyeztetése érdekében azonnal állítson fel egy a Nemzetgazdasági Minisztérium és a Vidékfejlesztési Minisztérium vezetőiből, valamint az ágazat neves szakértőiből álló döntés-előkészítő testületet, ami érdemi tárgyalásokat folytathat.

A Tej Terméktanács támogat minden olyan kezdeményezést, ami az alapvető élelmiszerek Áfa mértékének jelentős csökkenését célozza.”

EGYES ALAPVETŐ ÉLELMISZEREK ÁLTALÁNOS FORGALMI ADÓJÁNAK CSÖKKENTÉSÉRE VONATKOZÓ JAVASLAT

Az év folyamán több szakmai szervezet – egymástól függetlenül is – határozottan kezdeményezte az alapvető élelmiszerek áfa kulcsának csökkentését. A Baromfi-, a Tej-, valamint a Vágóállat és Hús Terméktanács 2012. augusztus 27-én nyújtotta be konkrét és hatásszámításokat tartalmazó közös javaslatát a vidékfejlesztési miniszter és a nemzetgazdasági miniszter részére.

Tekintettel arra, hogy a javaslatot elsősorban a hazai termelés és feldolgozás versenyképességének erősítése, a termelési szint, valamint a munkahelyek megőrzése motiválták, az „alternatívaként” felmerült fordított áfa alkalmazását a Tej Terméktanács nem tekinti jó megoldásnak. Az csak átrendezést jelent a láncon belüli fizetési kötelezettségekben, de nem csökkenti az inflációs nyomást és nem javítja érdemben a legálisan működő hazai beszállítók piaci pozícióit.

A Vidékfejlesztési Minisztérium és a Nemzetgazdasági Minisztérium képviselői, valamint a szakmai szervezetek vezetői között több egyeztető megbeszélésre sor került, a tárgyalások tovább folytatódnak az érintettek között.

A 2012/2013. KVÓTAÉVRE PROGNOSTIZÁLT ALAPÁR KORREKCIÓJA

Amint arról már korábban tájékoztatást adtunk, a Tej Szakmaközi Szervezet és Terméktanács Elnökségének termelői és feldolgozói képviselői a kiszámítható piaci viszonyok kialakulása érdekében – az Agrárpiaci rendtartásról szóló 2003. évi XVI. törvény 10. §-a (1) és (2) bekezdéseinek előírásait betartva – Önszabályzó (Szakmaközi) Megállapodást kötöttek arról, hogy a 2012. április 1. napjától 2013. március 31. napjáig tartó kvótaévre az alapár éves átlagára vonatkozó prognózist közzéteszik. Az alapár 2012/2013. kvótaévre vonatkozó éves átlagát, +/- 2,5%-os eltérési sáv alkalmazásával 86 Ft/kg összegben prognosztizáltuk.

A Tej Szakmaközi Szervezet és Terméktanács Elnöksége 2012. október 2-i ülésén úgy döntött, hogy a 2012. április 1. napjától 2013. március 31. napjáig tartó kvótaévre az alapár éves átlagára – március 29-i Közleményében nyilvánosságra hozott – 86 Ft/kg-os prognózist nem módosítja.

TAGI TÁJÉKOZTATÓ

A nyerstej felvásárlási árának kvótaév elején tapasztalt jelentős csökkenése után az árak jelenlegi mérsékelt, majd októbertől várható élenkebb ütemű növekedése megerősíti az éves átlagára vonatkozó prognózis realitását és fenntartását.

A március 29-i Közlemény további ajánlásai is változatlanok maradtak, melyhez továbbra is várjuk a tagság csatlakozási szándékát. A csatlakozás feltételei a Terméktanács honlapján megtalálhatók (www.tejtermek.hu).

A TEJ TERMÉKTANÁCS LEVELE DR. FAZEKAS SÁNDOR MINISZTERNEK

A Tej Terméktanács levélben fordult Dr. Fazekas Sándor vidékfejlesztési miniszterhez a tejágazat szerkezetátalakítását kísérő állatjóléti támogatás részletes feltételeiről szóló rendelet módosítás azon rendelkezése kapcsán, melynek értelmében 2012. évben kifizetési kérelmet nem lehet benyújtani. Kértük a tárcát, fontolja meg a támogatás 2012. évi kifizetési lehetőségének visszaállítását, napjainkig erre nem került sor.

BEJELENTÉS A NEMZETI ÉLELMISZERLÁNC-BIZTONSÁGI HIVATAL FELÉ

A Tej Terméktanács a mezőgazdasági és élelmiszeripari termékek vonatkozásában a beszállítókkal szemben alkalmazott tisztességtelen forgalmazói magatartás tilalmáról szóló törvény vélt megsértése kapcsán bejelentést tett a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal felé a Tesco és az Auchan áruházláncok árképzési politikája miatt. A fenti törvény értelmében tisztességtelen forgalmazói magatartásnak minősül azonos termékek végső fogyasztói értékesítési árának a termék származási országa alapján diszkriminatív módon eltérő képzése. Valószínűsítjük,

hogy a két áruházlánc diszkriminatív módon alakította ki az 1,5%-os zsírtartalmú UHT tejek fogyasztói árát. A vizsgálat eredményéről tagjainkat tájékoztatni fogjuk.

REGIONÁLIS TAGGYŰLÉSEK

A Tej Szakmaközi Szervezet és Terméktanács idén immár másodszor szervezi meg a Regionális Taggyűléseket, melyek keretében tájékoztatást kívánunk adni az elmúlt taggyűlés óta történt fontosabb eseményekről, a Terméktanács szervezeti híreiről, a tejágazatot érintő aktualitásokról, valamint a Terméktanács alapár prognózisának alakulásáról.

A Regionális Taggyűlések időpontjai és helyszínei az alábbiak:

- 2012. október 30. 11.00 óra: Mihályi, Rába tér (Kultúrház)
- 2012. november 5. 11.00 óra: Kaposvár, Izzó u. 9. (a Fino-Food tejfeldolgozó üzeme)
- 2012. november 7. 11.00 óra: Encs, Bem József u. 5. (az Agrár-Center Zrt. székháza)
- 2012. november 13. 11.00 óra: Nagykőrös, Téglagyári út 2/a (Pintér Étterem)
- 2012. november 15. 11.00 óra: Karcag, Bajcsy-Zsilinszky u. 4. (Nimród Bioszálloda)

A Regionális Taggyűlésekre szóló meghívókat tagjaink jelen Tagi Tájékoztató mellékleteként kapják kézhez.

SZAKMAI KONFERENCIA – 2012. SZEPTEMBER 12.

A Tej Szakmaközi Szervezet és Terméktanács 2012. szeptember 12-én rendezte meg II. Tejágazati Konferenciáját az Agrármarketing Centrum támogatásával. Az eseményről bővebben jelen tájékoztatónk külön fejezetében olvashatnak.

TEJPIACI INFORMÁCIÓK

ÁLTALÁNOS HELYZET

Az első félév nemzetközi tapasztalatai igazolták azokat az előrejelzéseket, miszerint a világ tejtermelésének bővülése nyomán kínálati piac alakul ki, mely a felvásárlási árak csökkenését hozza magával. Ez a tendencia szinte minden - jelentős tejtermeléssel bíró - országban bekövetkezett, legfeljebb az ütem és a meredekség tért el. A félév fordulóján kedvező jeleket is tapasztalhattunk, először a spot árak váltottak csökkenésből stagnálásba, majd növekedésbe, majd a felvásárlási árak csökkenése is megállt. (CLAL, LTO)

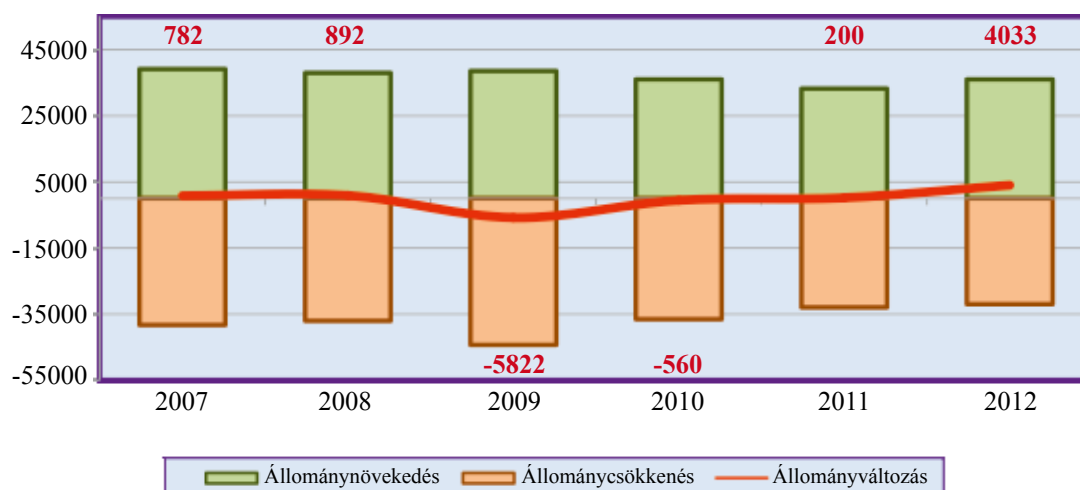
Egy-két stagnáló hónap után vélhetően itt is változásra lehet számítani.

TERMELÉSI ALAPOK

A 2012. június 1. napjára vonatkozó KSH adatközlés szerint a szarvasmarhák száma 6 %-kal, a tejhasznú és kettős hasznosítású tehenek száma 3 ezer egyeddel volt több az előző évinél. Ezt a változást jelzi az is, hogy az ÁT Kft. által ellenőrzött állománynál csökkent a kivágások, nőtt a beállítások száma. Az állományváltozás egyenlege hónapok óta a pozitív tartományban van.

TAGI TÁJÉKOZTATÓ

Állományváltozás az első félévben

Forrás: ÁT Kft.

TERMELÉS, FELVÁSÁRLÁS

Európa szinte valamennyi országában nő a termelés és a felvásárlás. Magyarországon a tej felvásárlása az első kilenc hónapban 5,4%-kal volt több, mint az előző év azonos időszakában.

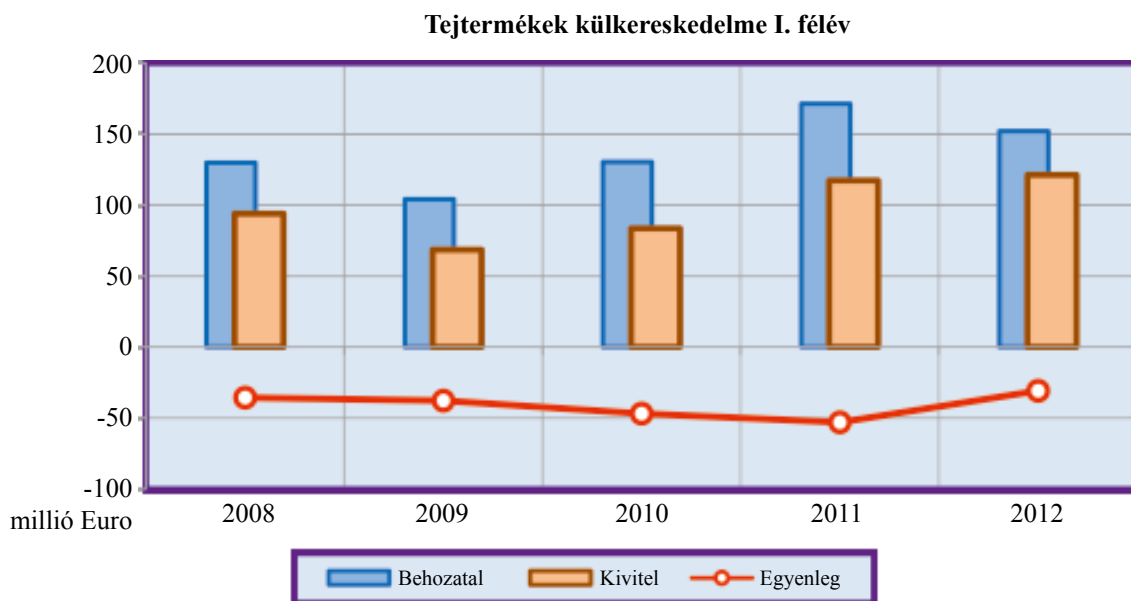
A féléves adatok alapján a Terméktanács adatszolgáltatói körében a növekvő felvásárlás valamennyi termékcsoporthoz már a termelés növekedését is megalapozta, elsősorban a folyadéktej kategóriában, ahol mind a bel-földi, mind az export értékesítést is sikerült növelni. A gyorsan változó piaci viszonyok igénylik a gyors, kompetens alkalmazkodást, emiatt egyre jobban felértékelődnek a külpiaci lehetőségek.

Termelés és értékesítés a főbb termékcsoporthozban (tonna)			
	termelés	belf. ért.	export
fogyasztói tej			
2011. I. félév	151 517	133 230	23 661
2012. I. félév	189 065	160 408	29 711
változás %	125	120	126
sajt és túró			
2011. I. félév	36 384	28 549	6 858
2012. I. félév	38 504	23 572	9 744
változás %	106	83	142
savanyított tejtermékek			
2011. I. félév	75 326	73 693	7 745
2012. I. félév	76 710	69 772	5 020
változás %	102	95	65
vaj és vajkészítmény			
2011. I. félév	3 910	3 393	332
2012. I. félév	4 804	3 403	484
változás %	123	100	146

Forrás: Tej Terméktanács

KÜLKERESKEDELEM

A féléves külkereskedelmi adatok a tejtermékek exportjának bővülését, a behozatal csökkenését, az egyenleg javulását mutatják. A bővülő termelésből származó árutöbblet értékesítése elemi érdek.

Forrás: KSH

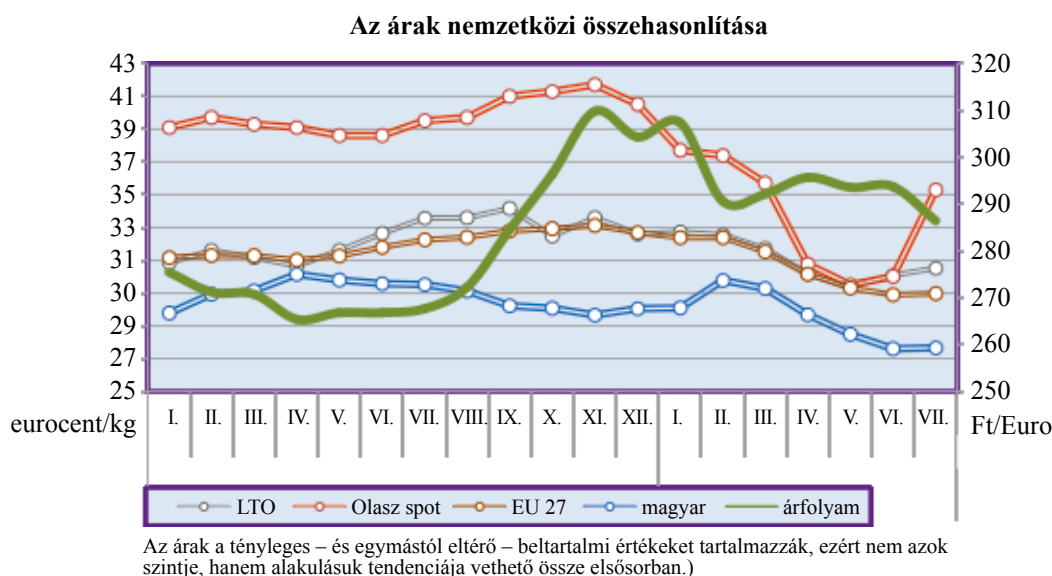
Az európai kereslet-kínálati viszonyok a magyar kivitelnél elérhető árakra is erőteljes befolyással bírnak. A magyar export árai az olasz spot árakhoz igazodnak, magán az itáliai piacon 1-2 eurocent eltéréssel meg is egyeznek azokkal. Az olasz statisztikai adatok egyébként a magyar szállítások mennyiségének és az importban elfoglalt arányának növekedését jelzik.

Forrás: ITSTAT, közli: CLAL

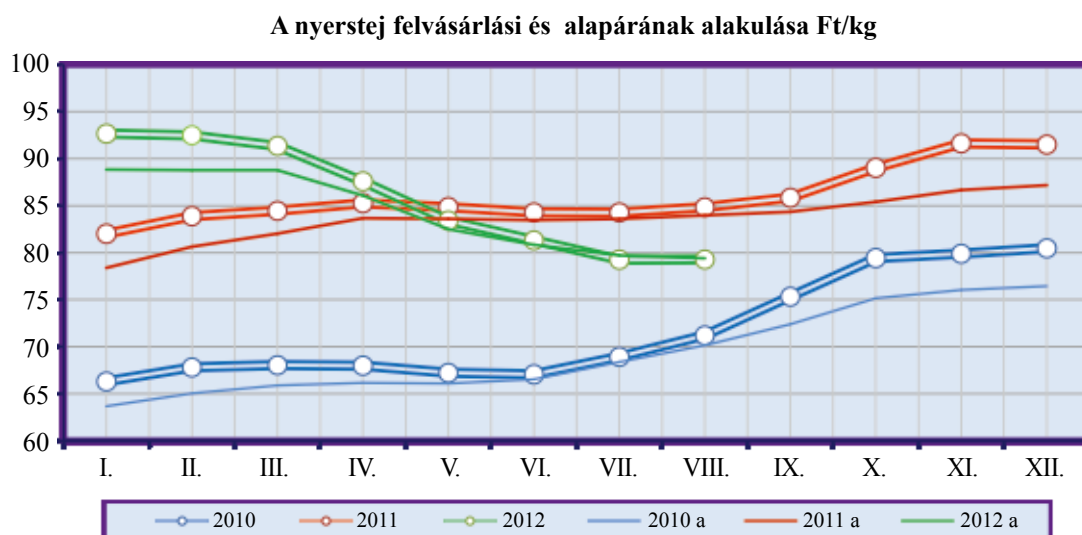
ÁRAK ALAKULÁSA

A hazai felvásárlási árakat alapvetően meghatározzák a nemzetközi tendenciák. Az enyhe kínálati többlet az év első felében szinte valamennyi meghatározó piacon az árak stagnálásában, csökkenésében mutatkozott meg. Ezt a folyamatot az olasz és a holland spot árak év eleji esése már "megelőlegezte". A spot árak csökkenése a nyár közepén megállt, megindult a növekedés, várhatóan ez az ősz folyamán a felvásárlási áraknál is megmutatkozik.

Forrás: circa.europa.eu, milkprices.nl, vr.cancom.it

Magyarországon a nyerstej augusztusi felvásárlási átlagára 79,28 Ft/kg volt, megegyezik az előző hónap szintjével, ami azt is jelenti, hogy az elmúlt féléves folyamat vélhetően lezárult.

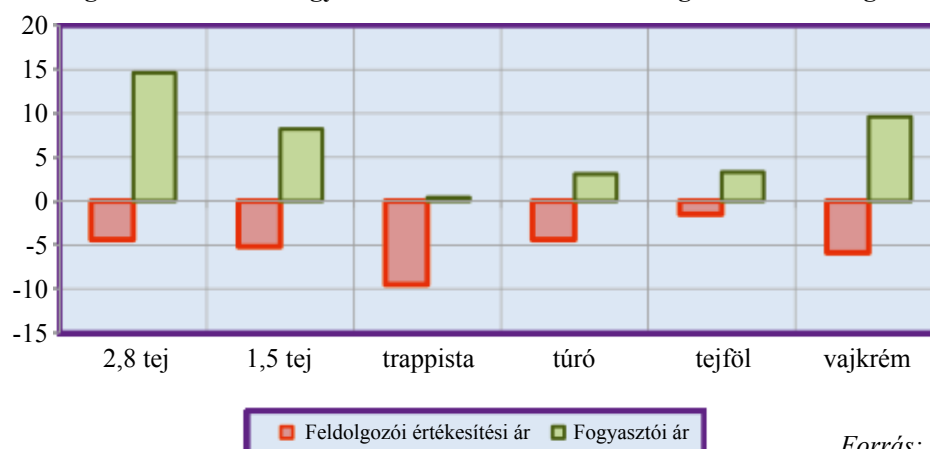
Forrás: AKI

TAGI TÁJÉKOZTATÓ

A termelők és feldolgozók célterülete alapvetően a hazai piac. A felvásárlási ár változása mellett a kereskedelmi beszerzési (átadási), valamint a fogyasztói árak változásai egyrészt a piaci jelzőrendszer fontos elemei, másrészt a termékpiac résztvevőinek jövedelemét meghatározó módon befolyásolják.

A fogyasztói piacon miközben a beszerzési árak – bár egyre kisebb ütemben, de még mindig – csökkennek, a fogyasztói árak ugyanakkor növekednek, igaz, elsősorban a feldolgozott termékekben egyre mérsékeltbben. A tejtermékeknél a kereslet-kínálat jobban érvénysül, míg a tejnél az üzletpolitikai szempontú árképzés a meghatározó.

A feldolgozói átadási és a fogyasztói árak alakulása 2012. augusztus/2011. augusztus (%)

Forrás: AKI, terméktanácsai grafika

ÁGAZATI HÍREK

Tejpiaci helyzet

Dacian Cioloș mezőgazdasági és vidékfejlesztési biztos a júliusi agrárminiszteri tanácsülésen a tejpiaci helyzettel kapcsolatos jelentést tett közzé. Az ebben foglaltak szerint a 2011. évben tapasztalt pozitív termelői ártrendek után az idén ellenkező irányú változás következett be. Ennek több oka van, ilyen pl. a szezonális hatás, de ide sorolható az a tény is, hogy a világ legnagyobb tejtermelő régióiban megtermelt tej mennyisége jelentősen megnőtt 2012-ben. A jelentés szerint a tejágazat még messze van a 2009-ben tapasztalt igen rossz piaci állapotoktól. Azokban a tagállamokban, ahol a lejelentett termelői árak az EU átlag alattiak, jellemzően az alábbiak a közös pontok:

- a piacon nagy részesedéssel bírnak az alacsony hozzáadott értékű tejtermékek,
- nagy a nyomás a kereskedelmi láncok részéről,
- a piacon jelenlévő ömlesztett termékek túlságosan érzékenyek a világpiaci folyamatokra,
- a feldolgozó ipar viszonylagosan fejletlen,
- a tejtermelési fejlesztések lassúak.

Ezek a problémák nem oldhatóak meg gyorsan bevezethető, ún. rövid távú piaci eszközökkel. Az Európai Bi-

zottság júliusban nem tartotta megalapozottnak a tejpiaci beavatkozást, de ígéretet tett arra, hogy továbbra is folyamatosan figyelemmel kíséri a tejpiac fejleményeit.

Aszály

A szeptemberi brüsszeli agrárminiszteri tanácsülés foglalkozott az aszályal. A napirendi pont tárgyalásakor több miniszter is kifejtette véleményét az aszály következményeiről, annak állattenyésztési ágazatokra, ill. a takarmány-árakra vonatkozó hatásáról. Nagy többségük sürgős intézkedéseket kért, különös tekintettel a tej ágazatra. Egyes hozzászólások már utaltak arra is, hogy az idei aszály következményeit figyelembe kell venni a közös agrárpolitika reformjáról – jelenleg is – folyó vitában is.

Az Európai Bizottság válaszában jelezte, hogy az EU gabona ellátása az aszály ellenére is biztosított. A Bizottság továbbra is kész hozzájárulni minden olyan tagállami kéréshez (pl. támogatások előrehozott kifizetése, de minimis támogatások, egyéb nemzeti támogatások engedélyezése), amely jogi háttere a közös agrárpolitikában biztosított. A tejágazatban sürgős uniós intézkedések bevezetése indokolatlan. A Bizottság a jövő év elején közleményt ad ki, amely azzal foglalkozik, hogy miként lehet csökkenteni az EU fehérje (növény) importfüggőségét.

A szakértők elmondták, hogy az elmúlt hónapokban a világ mezőgazdasági termelését súlyosan érintette az aszály. A gabonafélék és a szója ára erős növekedésnek indult. Jelentősen növekedtek az állattartó gazdák költségei. Ez a jelenség kifejezetten súlyosan érinti a Földközi-tenger menti országok állattenyésztését, valamint a tejtermelőket. Hosszabb távon egy 2008-ban már megtapasztalt élelmiszerválság is kialakulhat.

Tender felhívás – a tejágazat 2015. utáni állapotára vonatkozó elemzés elkészítése

Az EU Bizottság tender felhívást tett közzé egy EU szintű tanulmány (elemzés) elkészítése tárgyában. Annak érdekében keresnek független szakértőket (vállalkozásokat), hogy az általuk elkészítendő elemzésben meghatározásra kerüljenek azok a várható jövőbeli tendenciák, perspektívák és kihívások, amelyek a 2015. évi kvótakivezetés kapcsán jelentkezhetnek az unióban. Az EU – kvótakivezetés utáni – tejágazatának legvalószínűbb alakulását kutató elemzésnek részletesen foglalkozni kell a tejpiacon egyensúly, a versenyképesség, és – az EU területi különbségeit is figyelembe vevő – fenntartható tejtermelés témakörökkel.

Különleges tejtámogatás

A kormány bejelentette, hogy a súlyos aszálykárok és a tavaszi fagykárok miatt megteremtette a forrást az egységes területalapú (SAPS), valamint a különleges tejtámogatás

előlegének kifizetéséhez. Október 16-án a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal megkezdi a 157 milliárd forint kifizetését. A gazdák december 1-jéig a SAPS keretén belül mintegy 150 milliárd, a különleges tejtámogatásból pedig 6,7 milliárd forint előleghez jutnak.

Telepi munkanapló

Az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program Irányító Hatósága a gazdálkodóktól érkezett visszajelzések miatt módosította a tejágazat szerkezetátalakítását kísérő állatjóléti támogatás részletes feltételeiről szóló 18/2011. (III. 9.) VM rendelet alapján kötelezően vezetendő telepi munkanaplót, valamint az annak részét képező legeltetési naplót. A módosított formátumú telepi munkanaplót 2011. június 21-től kell vezetni. A 2011. május 1. és június 20. közötti bejegyzéseket az új formátumú naplóba átvezetni nem kell, de az újonnan megkezdett naplóhoz azokat csatolni kell.

Az MVH elnökének levele

Az MVH Elnöke – *annak érdekében, hogy a támogatások kifizetésének üteme felgyorsulhasson* – levélben fordult a Tej Terméktanácshoz. Palkovics úr számít a szakmai szervezet aktív közreműködésére annak érdekében, hogy a hibás kérelmek száma csökkenhessen. Fel kell hívni a termelők figyelmét arra, hogy az első kifizetési kérelmüket a jogszabály által meghatározott határidőben, minél hamarabb nyújtsák be.

JOGSZABÁLYOK

2012. évi LXXXIX. törvény a mezőgazdasági és élelmiszeripari termékek vonatkozásában a beszállítókkal szemben alkalmazott tisztességtelen forgalmazói magatartás tilalmáról szóló 2009. évi XCV. törvény módosításáról

A jogszabály pontosítja a mezőgazdasági és élelmiszeripari beszállítók és a kereskedők közötti fizetési határidőket és a beszerzési ár alatti értékesítés szabályait. A törvényben új rendelkezésként jelenik meg a diszkriminatív árazás tilalma. Ezzel kiküszöbölhető lesz, hogy a kereskedők azonos termékeknél más árrést alkalmazzanak a magyar, illetve a külföldi áruknál. A törvénymódosítás így biztosítja a hazai és a külföldi áruk közötti azonos elbírálást. Amennyiben a beszállító a termék át-

vételétől számított 15 napon belül helyesen állítja ki a számlát, úgy a kereskedőnek az átvételtől számított 30 napon belül ki kell fizetnie az áru ellenértékét.

2012. évi CXXVI. törvény a Magyar Agrár-, Élelmiszergazdasági és Vidékfejlesztési Kamaráról

A kamarának a gazdaság szerveződésének előmozdításában, a gazdasági tevékenységet folytatók általános, együttes érdekeinek érvényre juttatásában és egyes sajátos ágazati problémák megoldásában van szerepük. A kamarai rendszer megújuláshoz a célok és a feladatok újragondolása és újrafogalmazása volt szükséges.

Az Országgyűlés 2012 szeptemberében elfogadta az augusztusban hatályba lépett új agrárkamarai törvény módosítását (CXXXII. törvény). A módosításokra a választási regisztráció, és az átmeneti működés megkönnyítése érdekében volt szükség.

2012. évi CXXVIII. törvény a szakmaközi szervezetekről és az agrárpiaci szabályozás egyes kérdéseiről

Az agrárpiaci rendtartásról szóló törvény helyébe lépő új jogszabály a mezőgazdaságban működő termelői szervezetek, termelői csoportok, valamint szakmaközi szervezetek működését szabályozza. A törvény egyik kiemelt célja, hogy biztosítsa a hatékony piacsabályozást az egyes ágazatokban. A szakmaközi szervezetek létrejöttével a kialakuló önszabályozó tevékenység megkönnyíti az ágazati érdekegyeztetéseket, és elősegíti a kormány szakmai és jogalkotási munkáját is. A törvény hatályon kívül helyezi az agrárpiaci rendtartásról szóló 2003. évi XVI. törvényt.

1349/2012. (IX. 11.) számú Korm. határozat a csapadékhiányos időjárás és az ezzel összefüggő takarmánypiaci problémák miatti rendkívüli intézkedésekről

A határozat az állattartó telepek takarmánnyal történő ellátása, az aszályal sújtott vállalkozásokat terhelő helyi adók és az Agrár Forgóeszköz Vis Maior Hitelprogram kapcsán határoz meg kormányzati feladatokat.

56/2012. (VI. 21.) VM rendelet az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból finanszírozott egyes agrártárgyú miniszteri rendeletek módosításáról

Az állattartó telepek korszerűsítéséhez nyújtandó támogatások részletes feltételeiről szóló 27/2007. (IV. 17.) FVM rendelet új részekkel egészült ki. Alapesetben a kizárólag gépbeszerzést tartalmazó műveletet a támogatási döntés kézhezvételétől számított 1 éven belül, minden egyéb beruházást a támogatási döntés kézhezvételétől számított 2 éven belül meg kell valósítani. A mostani módosítás értelmében - egy pontosan meghatározott ügyfélkör számára - a megvalósítás végső határidejének vonatkozásában történik változás.

61/2012. (VI. 29.) VM rendelet az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból az állattartó telepek korszerűsítéséhez 2012. évtől nyújtandó támogatások részletes feltételeiről

A támogatás az alábbi célterületeken végrehajtott fejlesztésekre vehető igénybe:

- trágya kezelését, tárolását, felhasználását; az állati férőhelyek kialakítását, az állattartás és az állatszállítás minőségének javítását szolgáló technológia és infrastruktúra-beruházás megvalósítása;

- jó minőségű takarmány előállítását, felhasználását, a takarmányminőség megőrzését biztosító; az állattartási tevékenységhez kapcsolódó munkafolyamatok elvégzésének minőségét javító; a telepi állat-egészségügyi helyzetet, és a nyomon követhetőséget javító, az állatbetegségek kialakulását és terjedését megelőző beruházások megvalósítása.

63/2012. (VII. 2.) VM rendelet a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal, valamint a megyei kormányhivatalok mezőgazdasági szakigazgatási szervei előtt kezdeményezett eljárásokban fizetendő igazgatási szolgáltatási díjak mértékéről, valamint az igazgatási szolgáltatási díj fizetésének szabályairól

A rendelet egységesíti a szakigazgatási szervek előtti eljárások díjainak megfizetési módját, valamint tételesen felsorolja az egyes tevékenységekhez, eljárásokhoz kapcsolódó díjtételeket. A hatályon kívül kerülő, az élelmiszer-ellenőrzési igazgatási szolgáltatási díjakról szóló 89/2005. (X. 11.) FVM-EüM-ICSSZEM-PM együttes rendeletben található díjfizetési kötelezettséggel terhelt tejvizsgálatok a 'díjtalan vizsgálatok' kategóriába kerültek.

66/2012. (VII. 10.) VM rendelet a szárított takarmány előállítók által igénybe vehető csekély összegű (de minimis) támogatásról

A támogatást az a szárított takarmányt előállító üzem veheti igénybe, aki a 2012. március 31. napjától megszűnt uniós szárított takarmány támogatási jogcím keretében jóváhagyással rendelkezett a 2009/2010, a 2010/2011 és a 2011/2012-es gazdasági évekből álló bázis időszakban.

74/2012. (VII. 25.) VM rendelet az egyes önkéntes megkülönböztető megjelölések élelmiszereken történő használatáról

Az új jogszabály értelmében „magyar termék” vagy bármilyen egyéb, az élelmiszer magyar származására vonatkozó állítás, vagy jelölés kizárólag akkor használható, ha a termék száz százalékban magyar alapanyagból készült, és az Magyarországon is került feldolgozásra és csomagolásra. A jogszabályban meghatározásra került további kategóriák a „hazai termék” és a „hazai feldolgozású termék”. A rendelet 2012 szeptemberében lépett hatályba, ennek kapcsán átmeneti rendelkezés is meghatározásra került: azon élelmiszerek, amelyek csomagolásán a rendelet előírásainak nem megfelelő

állítás került elhelyezésre, a hatálybalépést követő egy évig még forgalomba hozhatóak.

75/2012. (VII. 25.) VM rendelet az állati hulla elszállítási és ártalmatlanítási költségeinek támogatásáról szóló 56/2008. (IV. 25.) FVM rendelet módosításáról

A módosítás – többek között – a támogatott szolgáltatás igénybevételére jogosult állattartó fogalmát és a támogatási kérelem tartalmi elemeit érinti. A 2012. évben rendelkezésre álló támogatási keret összege 2384,2 millió Ft, amelynek terhére a 2012. évben elvégzett szolgáltatásokra benyújtott támogatási kérelmekben foglalt jogos igények és a 2011. évben elvégzett szolgáltatásokra vonatkozóan kérelmekben foglalt, de még ki nem fizetett igények teljesíthetők.

77/2012. (VII. 27.) VM rendelet az egyes állatbetegségek megelőzésével, illetve leküzdésével kapcsolatos támogatások igénylésének és kifizetésének rendjéről szóló 148/2007. (XII. 8.) FVM rendelet módosításáról

A módosítás a támogatás jellegével, mértékével, a támogatási kérelemmel, a kifizetéssel és a támogatás forrásával kapcsolatos részeket érinti. A 2012. évben rendelkezésre álló keret összege 6500 millió forint, amelyből 1230 millió forint a baromfi ágazatban, 5270 millió forint pedig az egyéb állattenyésztési ágazatban kerülhet felhasználásra.

79/2012. (VII. 27.) VM rendelet az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a tejágazat szerkezetátalakítását kísérő állattjóléti támogatás részletes feltételeiről szóló 18/2011. (III. 9.) VM rendelet módosításáról

Módosulnak a fogalmak, így pl. a borjú, a tehén és a jogosult ÁE meghatározása is. Legfontosabb változás, hogy a módosítás következtében 2012. évben kifizetési kérelmet nem lehet benyújtani. A további kifizetési kérelmeket évente, június 1. és június 30. között lehet beadni az MVH-hoz.

82/2012. (VIII. 2.) VM rendelet a gyártmánylapról

A gyártmánylap az élelmiszer-előállító által vezetett, a feldolgozott-élelmiszer élelmiszer-biztonsági, minőségi jellemzőire vonatkozó nyilvántartás, amelyet a feldolgozott élelmiszer előállítását megelőzően kell elkészíteni. A rendeletet a feldolgozott élelmiszereket

előállító, Magyarországon működő élelmiszer-előállítókra kell alkalmazni.

57/2012. (IX. 18.) NFM rendelet az Agrármarketing Célelőirányzat felhasználásának és kezelésének részletes szabályairól

A rendelet újraírja a közösségi agrármarketing tevékenység fogalmát, a nyújtható támogatás céljait, célterületeit; a támogatás igénybevétel általános feltételeit, annak lehetséges mértékét. Új rendelkezések kerültek elfogadásra az elbírálás, a forrás felhasználás, az elszámolás és az ellenőrzés tekintetében.

104/2012. (VII. 20.) számú MVH Közlemény az állattartó telepek korszerűsítéséhez nyújtandó támogatás igényléséről

A közlemény az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból az állattartó telepek korszerűsítéséhez 2012. évtől nyújtandó támogatások részletes feltételeiről szóló 61/2012. (VI. 29.) VM rendelet alapján nyújtott támogatás igénybevételének részletes rendjéről szól és a támogatás igényléséhez kapcsolódó formanyomtatványokat rendszerezíti.

130/2012. (VIII. 10.) számú MVH Közlemény az állati hulla elszállítási és ártalmatlanítási költségeinek támogatásáról szóló 56/2008. (IV. 25.) FVM rendelet szerinti támogatások 2012. augusztus 1-jétől történő igényléséről

Az állati hulla elszállítási és ártalmatlanítási költségeinek támogatásáról szóló 56/2008. (IV. 25.) FVM rendelet alapján az egyes elhullott gazdasági haszonállatok elszállításával és ártalmatlanításával járó költségek csökkentése érdekében támogatás vehető igénybe. A támogatás igénylésére – a támogatott szolgáltatásról a kedvezményezett állattartó részére kiállított számla alapján – a szolgáltatás nyújtója jogosult.

135/2012. (VIII. 21.) számú MVH Közlemény az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a termelői csoportok létrehozásához és működéséhez nyújtandó 2012. évi támogatás igényléséről

A közlemény a termelői csoportok létrehozásához és működéséhez nyújtandó támogatások részletes feltételeiről szóló 59/2007. (VII. 10.) FVM rendelet alapján nyújtott támogatás igénybevételének részletes rendjét határozza meg, valamint a támogatás igényléséhez kapcsolódó nyomtatványokat rendszerezíti.